

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖS**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL M. B. IR KITŲ
PETICIJOJE IŠDĖSTYTŲ REIKALAVIMŲ IR PASIŪLYMŲ NETENKINIMO“ PROJEKTO
(TOLIAU – PROJEKTAS)
(TAP-22-2040; TAIS NR. 22-13402(2))**

2022-12-02   Nr. NV-3478

Vilnius

Projekto rengėja: Aplinkos ministerija.

Projekto tikslas: pritarti Vyriausybės Peticijų komisijos išvadai netenkinti M. B. peticijoje išdėstyto reikalavimų ir pasiūlymų dėl Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 711 „Dėl Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių (toliau – Taisyklės) pakeitimo.

Dabartinė situacija:

- Vilniaus miesto savivaldybės tarybos Peticijų komisija Lietuvos Respublikos Vyriausybės peticijų komisijai persiuntė šią pareiškėjų kreipimosi dalį: „spręsti visuomenei svarbius aplinkosaugos, atliekų tvarkymo klausimus, numatant atsiskaitymą už komunalines atliekas pagal jų faktinį kiekį (svorį kilogramais)“. Siekiant priimti sprendimus dėl keliamų reikalavimų ir siūlymų, reikia pakeisti Taisykles;
- Vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo, Rinkliavų įstatymo ir Atliekų tvarkymo įstatymo nuostatomis, komunalinių atliekų tvarkymo sistemų diegimas ir rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą (toliau – rinkliava ar įmoka) formos nustatymas ir dydžio apskaičiavimas yra savarankiškos savivaldybių funkcijos. Įgyvendindamos savarankiškas funkcijas, savivaldybės turi Konstitucijos ir įstatymų nustatytą sprendimų iniciatyvos, jų priėmimo ir įgyvendinimo laisvę ir yra atsakingos už savarankiškųjų funkcijų atlikimą;
- Kiekviena savivaldybė, diegdama komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, numato įvairias organizacines, administracines, technines ir teises priemones, kurios padeda įgyvendinti minėtas savarankiškas funkcijas, nustato visas būtinas su komunalinių atliekų tvarkymu susijusias sąnaudas, kurias įtraukia į rinkliavą ar įmoką, nustato atliekų turėtojams teikiamos komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos apimtį;
- Savivaldybėms sudaryta galimybė kiekvienai iš jos teritorijoje išskirtų (savivaldybės tarybos sprendimu) nekilnojamojo turto objektų kategorijų pasirinkti vieną iš šių Taisyklėse numatytų rinkliavos ar įmokos dedamųjų nustatymo kriterijų:
  - pastoviosios dedamosios (nekilnojamojo turto paskirtis ir plotas, nekilnojamojo turto paskirtis ir objektų skaičius, gyventojų / darbuotojų skaičius);
  - kintamosios dedamosios (naudojamų komunalinių atliekų konteinerių skaičius ir tūris (dydis), naudojamų komunalinių atliekų konteinerių skaičius, tūris (dydis) ir ištuštinimo dažnis, atiduodamų komunalinių atliekų svoris);
  - kintamosios dedamosios (taikoma visų kategorijų nekilnojamojo turto objektams, kurių savininkai naudojami kolektyviniais konteineriais (tai yra neturi konkrečios kategorijos nekilnojamojo turto objektams priskirtos įrengtos ir (arba) tik tos kategorijos nekilnojamojo turto objektams naudotis skirtos konteinerių aikštelės)): nekilnojamojo turto paskirtis ir plotas, nekilnojamojo turto paskirtis ir objektų skaičius, gyventojų / darbuotojų skaičius.

- Aplinkos ministerijos nuomone, atsižvelgdami į teismų praktiką ir į savivaldybių atstovų pastebėjimus, Taisyklėse turėtų likti galimybė savivaldybėms skaičiuoti vietinės rinkliavos dedamąsias pagal kriterijų „nekilnojamojo turto paskirtis ir plotas“;
- Aplinkos ministerijos atstovai nurodo, kad <...> vietinė rinkliava už komunalinių atliekų tvarkymą siejama su nekilnojamuoju turtu kaip potencialia atliekų susidarymo vieta, nes komunalinės atliekos yra vartojimo buityje (konkrečiame nekilnojamojo turto vienetu) pasekmė. Atliekų apmokestinimo pagal nekilnojamojo turto objekto plotą metodas plačiai taikomas visoje Europoje. Lietuvoje teisinio reguliavimo požiūriu savivaldybėms užtikrinamas visokeriopas lankstumas, atsižvelgiant į vietos specifiką ir sąlygas taikyti joms priimtinausius, pagrįsčiausius vietinės rinkliavos ar įmokos nustatymo kriterijus;
- Teisingumo Teismas pažymėjo, kad „kadangi dažnai yra sunku arba brangu nustatyti tikslų komunalinių atliekų, kiekvieno atliekų turėtojo perduotų tvarkyti, kiekį, rėmimasis kriterijais, kurie grindžiami dėl atliekų turėtojų veiklos galinčių susidaryti atliekų kiekiu, apskaičiuojamu pagal jų užimamų patalpų plotą bei paskirtį ir (arba) susidariusių atliekų rūšį, gali leisti apskaičiuoti šių atliekų šalinimo išlaidas ir jas paskirstyti skirtingiems atliekų turėtojams, nes šie du parametrai daro tiesioginę įtaką minėtų išlaidų sumai“¹.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) 2014 m. sausio 28 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A556-334/2014 teigiama, kad „vietinė rinkliava ir iš jos kylantys teisiniai santykiai yra viešosios teisės reguliavimo dalykas. Šie santykiai – tai valdingo pobūdžio teisiniai santykiai tarp vietinės rinkliavos mokėtojų ir vietos savivaldos institucijų (šių institucijų įgaliojimus įgyvendinančių asmenų). Todėl, kaip ir dėl mokesčių, taip ir dėl vietinių rinkliavų su jų mokėtojais nesitariama. Taigi, vien faktinė aplinkybė, jog atitinkamas fizinis ar juridinis asmuo yra laikytinas vietinės rinkliavos mokėtoju pagal savivaldybės tarybos sprendimą, kuriuo nustatyta rinkliava, ir (ar) rinkliavos nuostatus, suponuoja šio asmens pareigą nustatyta tvarka ir terminais mokėti atitinkamo dydžio vietinę rinkliavą. Vietinės rinkliavos mokėtojas neturi diskrecijos pasirinkti, ar vykdyti šią pareigą, ar ne, nuo pareigos mokėti vietinę rinkliavą vykdymo jis gali būti atleistas tik atitinkamų norminių teisės aktų nustatytais pagrindais ir tvarka“;
- Teisės aktuose sudaryta galimybė nekilnojamojo turto objektu savininkams arba jų įgaliotiems asmenims, savivaldybių nustatyta tvarka deklaravus, kad tam tikrą laikotarpį nebus naudojamos nekilnojamojo turto objektu ir iš šio objekto tuo laikotarpiu komunalinės atliekos nebus surenkamos, nemokėti vietinės rinkliavos kintamosios dalies. Savivaldybės gali pasirinkti ir vietinės rinkliavos mokėtojams taikyti įvairias vietinių rinkliavų lengvatų formas, tačiau teisės aktai nenustato baigtinio galimų lengvatų sąrašo, šių lengvatų taikymo tvarkos ir neriboja lengvatų dydžių. Tokių lengvatų nustatymas yra savivaldybės tarybos diskrecijos (apsisprendimo) teisė.

Projekto esmė: pritarti Vyriausybės Peticijų komisijos išvadai netenkinti M. B. peticijoje išdėstytu reikalavimų ir pasiūlymų dėl Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 711 „Dėl Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių pakeitimo.

Derinimas:

- Nutarimo projektas teiktas derinti Teisingumo ministerijai ir Specialiųjų tyrimų tarnybai, kurios pastabų ir pasiūlymų dėl Nutarimo projekto neturėjo;
- Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė 2022 m. gruodžio 1 d. išvadoje Nr. NV-3457 pažymi, kad juridinės technikos pastabų ir pasiūlymų neturi.

Atitikimas Vyriausybės programos nuostatoms – Projektas Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina.

¹ Teisingumo Teismo 2009 m. liepos 16 d. sprendimas Futura byloje Imobiliare srl Hotel Futura ir kt. (C-254/08), 48–50 p.

Dalykinio vertinimo išvada– siūlome Projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime (III dalyje).

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisija pasiūlė įpareigoti Aplinkos ministeriją įvertinti, ar savivaldybėse sudaromos teisinės galimybės gyventojams daryti poveikį atsiskaitymo už komunalines atliekas – kintamosios dalies mokėjimo – būdų pasirinkimui. Projekto rengėjai nurodo, kad „<...> egzistuojančiu teisiniu reglamentavimu jau sudaryta galimybė gyventojams daryti poveikį atsiskaitymo už komunalines atliekas – kintamosios dalies mokėjimo – būdų parinkimui“.

Ekonomikos politikos grupės vyresnioji patarėja

Jurgita Gaižiūnienė

Jurgita Gaižiūnienė, tel. +37052098780; +37066842074, el. p. jurgita.gaiziuniene@lrvt.lt